

काठमाडौं महानगरपालिका
प्रशासन सेवा, प्रशासन, अधिकृत स्तर सातौं तह (उपनिर्देशक वा सो सरह)
आन्तरिक प्रतियोगिता परीक्षाको पाठ्यक्रम ढाँचा

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न	अंक भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन (सवै सेवा समूहको लागि)	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५	५ प्रश्न X १५ अंक = ७५ अंक	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत-समस्या समाधान	१	१ प्रश्न X २५ अंक = २५ अंक			
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	विषयगत-तर्कयुक्त समस्यामूलक	५	५ प्रश्न X १५ अंक = ७५ अंक	३ घण्टा	१००	४०
		विषयगत-समस्या समाधान	१	१ प्रश्न X २५ अंक = २५ अंक			

काठमाडौं महानगरपालिका
प्रशासन सेवा, प्रशासन, अधिकृत स्तर सातौं तह (उपनिर्देशक वा सो सरह)
आन्तरिक प्रतियोगिता लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र: प्रशासन र व्यवस्थापन

१. **राज्य र सरकार**
  - १.१ नेपालमा संवैधानिक विकासक्रम
  - १.२ नेपालको वर्तमान संविधान
  - १.३ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
  - १.४ राज्यको पुर्नसंरचना
  - १.५ राज्य र नागरिकता
  - १.६ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, र मूल्यांकन
२. **स्थानीय निकायको प्रशासन र यसका चुनौतीहरू**
  - २.१ संगठनात्मक स्वरूप
  - २.२ कार्यविधि
  - २.३ मानवीय साधन विकास
  - २.४ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू
  - २.५ नियुक्ति
  - २.६ बहुवा
  - २.७ तलव सुविधा
  - २.८ सुपरीवेक्षण
  - २.९ वृत्ति विकास
  - २.१० अवकाश
  - २.११ स्थानीय निकायमा जनशक्ति परिचालन सम्बन्धी समस्या र चुनौती तथा तिनको समाधानका उपायहरू
३. **नेपालको सन्दर्भमा विकास प्रशासन**
  - ३.१ विकास प्रशासनको अवधारणा, औचित्य, अभ्यास एवं चुनौतिहरू ।
  - ३.२ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया ।
  - ३.३ परियोजना चक्र , ग्रामीण तथा शहरी विकासका सैद्धान्तिक अवधारणाहरू
  - ३.४ स्थानीय विकास : अवसर, समस्या र चुनौती, जनसहभागिता तथा यसको महत्व
  - ३.५ शहरी विकास: समस्याहरू र तिनका समाधानका उपायहरू
४. **संगठन र व्यवस्थापन**
  - ४.१ आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा र पदसोपान ।
  - ४.२ समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य ।
  - ४.३ व्यवस्थापनको अवधारणा एवं सिद्धान्तहरू
  - ४.४ तनाव व्यवस्थापन: तनावको प्रकृति, कारण, श्रोतहरू र व्यवस्थापनका उपायहरू
  - ४.५ प्रकोप व्यवस्थापन (Disaster Management)

- ४.६ संकट व्यवस्थापन
- ४.७ समय व्यवस्थापन
- ४.८ परिवर्तन व्यवस्थापन
- ४.९ परिवर्तन व्यवस्थापन गर्दा सामना गर्नु पर्ने समस्याहरू र समाधान गर्न अवलम्बन गर्नु पर्ने उपायहरू
- ४.१० स्थानीय निकायमा फोहोर मैला व्यवस्थापन

५. विकासका सामयिक पक्षहरू

- ५.१ विकासमा जनसहभागिता
- ५.२ दिगो विकास र पर्यावरण
- ५.३ गरीबी निवारण
- ५.४ सुशासन र विकासको सम्बन्ध

६. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

- ६.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ६.२ कानूनी राज्य
- ६.३ मानव अधिकार
- ६.४ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ६.५ नागरिक शिक्षा

७. नेपाली समाज र यसको वनोट

- ७.१ बहुल समाजका विशेषताहरू
- ७.२ राष्ट्रिय एकता र अखण्डता
- ७.३ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको विद्यमान अवस्था र उनीहरूको सशक्तिकरणको सन्दर्भमा भएका प्रयासहरू, विद्यमान समस्या र समाधानका उपायहरू

८. विकेन्द्रिकरण र स्थानीय सरकार :

- ८.१ विकेन्द्रिकरणको अवधारणा, महत्व:
यस सम्बन्धमा नेपालमा भएका प्रयासहरू, तिनका कार्यान्वयन र यसबाट प्राप्त अनुभव ।
- ८.२ विकेन्द्रिकरण, अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण बीचका भिन्नताहरू ।
- ८.३ स्थानीय स्वायत्त सरकारको सैद्धान्तिक अवधारणा ।
- ८.४ नेपालमा स्थानीय स्वायत्त शासनको लागि भएका प्रयासहरू ।

काठमाडौं महानगरपालिका
आन्तरिक प्रतियोगिता लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रशासन सेवा, प्रशासन, अधिकृत स्तर सातौं तह (उपनिर्देशक वा सो सरह)
दोस्रो पत्र: सेवा सम्बन्धी

१. राष्ट्रिय नीतिहरुको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन ।
२. राष्ट्रिय विकासमा केन्द्रीय निकायको औचित्य एवं स्थानीय निकायहरुको भूमिका ।
३. स्थानीय निकायमा कर्मचारी व्यवस्थापन, बृत्ति विकास र कार्य क्षमताको प्रतिस्पर्धात्मक अवस्था ।
४. कर्मचारी उत्प्रेरणाको लागि मौद्रिक तथा गैह्र मौद्रिक प्रोत्साहनहरुको भूमिका ।
५. नेपालमा प्रशासन सुधारका प्रयास एवं उपलब्धिहरु ।
६. श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामूहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)
७. वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीपहरु (Negotiation & Agreement Skills).
८. स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ तथा स्थानीय स्वायत्त शासन नियमावली २०५६
स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली २०६४
९. स्थानीय स्तरमा जनतालाई सेवा बितरण गर्ने माध्यमहरु सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने उपायहरु ।
१०. बजेट तर्जुमा र नियन्त्रण (Budget Formulation & Control).
११. नेपालको आर्थिक विकासमा वैदेशिक सहायताको भूमिका ।
१२. स्थानीय विकासमा गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिका ।
१३. नगर क्षेत्रको विकासका क्षेत्र र चुनौतीहरु ।
१४. विकासवाट उत्पन्न हुन सक्ने समस्याहरु र तिनका समाधानका उपायहरु ।
१५. व्यावसायिक स्वास्थ्य तथा सुरक्षा ।
१६. सार्वजनिक निजी साझेदारी नीति र नगरपालिका ।
१७. स्थानीय निकायका समस्या तथा चुनौतीहरु ।
१८. पेशागत नैतिकता र भ्रष्टाचार निवारण ।
१९. स्थानीय निकायको आर्थिक प्रशासन
२०. कर व्यवस्थापन
२१. स्थानीय निकायको कार्य सम्पादनमा आधारित मूल्याङ्कन व्यवस्था
२२. शहरी योजना
२३. संघीय संरचना र स्थानीय निकाय

२४. सूचना प्रविधि
२५. सार्वजनिक निजी साभेदारी
२६. पूर्वाधार विकासमा निजी लगानी प्रवर्धन ऐन
२७. शहरी गरीवी निवारण
२८. भू-उपयोग नीति र स्थानीय निकायमा यसको महत्व
२९. भवन निर्माण संहिता

KMBC

काठमाडौं महानगरपालिका
प्रशासन सेवा, लेखा, अधिकृत स्तर सातौं तह (उपनिर्देशक वा सो सरह)
आन्तरिक प्रतियोगिता लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी

१. **नेपाल सरकारका नीतिहरु र त्यसको कार्यान्वयन ।**
  - १.१ स्थानीय स्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था
  - १.२ बाह्य स्रोत परिचालन सम्बन्धी नीति ।
  - १.३ वित्तीय अनुगमन तथा मूल्यांकन नीति ।

२. **योजना तथा बजेट ।**
  - २.१. नेपाल सरकारको आर्थिक कार्य प्रणाली
  - २.२. बजेटको सामान्य परिचय ।
  - २.३. बजेट वर्गीकरणको सिद्धान्त, बजेटका किसिम, प्रकृति र नेपालमा यिनको प्रयोग
  - २.४. विकास योजना र कार्यक्रम बजेटको सम्बन्ध ।
  - २.५. स्थानीय निकायमा प्राप्त हुने अनुदानका किसिमहरु ।
  - २.६. स्थानीय निकायको बजेट निर्माण, स्वीकृति र निकासा व्यवस्था ।
  - २.७. राजस्वका स्रोतहरु, खर्चका शीर्षकहरु र तिनको वर्गीकरण ।
  - २.८. स्थानीय कर प्रणाली, करको औचित्य र सिद्धान्तहरु
  - २.९. नगरपालिका: कर प्रणाली, कर प्रणालीका समस्या र समाधानका उपायहरु

३. **लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र स्थानीय निकायमा यसको प्रयोग**
  - ३.१ अन्तर्राष्ट्रिय लेखा प्रणाली र लेखा प्रणालीको सर्वमान्य सिद्धान्त ।
  - ३.२ वित्तीय एवं व्यवस्थापकीय लेखाको महत्व र उपादेयता ।
  - ३.३ सरकारी लेखा प्रणालीको सिद्धान्त र नेपालमा यसको प्रयोग ।
  - ३.४ कर्पोरेट लेखा प्रणाली र स्थानीय निकायमा यसको प्रयोग ।

४. **आर्थिक प्रशासनमा जिम्मेवारी र जवाफदेहीता**
  - ४.१ आर्थिक कारोवारमा वित्तीय तथा प्रशासकीय जवाफदेहीताको आवश्यकता ।
  - ४.२ आर्थिक प्रशासनमा प्रशासकीय प्रमुखहरुको जिम्मेवारी र जवाफदेहीताको व्यवस्था ।
  - ४.३ वर्तमान सन्दर्भमा आर्थिक अनुशासनको स्थिति, समस्या र समाधानका उपायहरु
  - ४.४ आर्थिक प्रतिवेदन र यसको महत्व ।
  - ४.५ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीका सन्दर्भमा आवधिक प्रतिवेदनको महत्व र भूमिका ।
  - ४.६ सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक लेखा परीक्षण, सूचनाको हक

५. **बैदेशिक सहायताको व्यवस्थापन**
- ५.१ बैदेशिक ऋण तथा सहयोग प्राप्त गर्ने र भुक्तानी गर्ने प्रक्रियाहरू ।
  - ५.२ बैदेशिक ऋण तथा सहयोगको लेखापालन ।
  - ५.३ बैदेशिक सहायता संलग्न आयोजनाहरूमा इम्प्रेस्ट फण्ड (Impressed Fund) तथा स्पेशल एकाउण्ट (Special Account) को आवश्यकता एवं नेपालमा यसको व्यवस्था र प्रयोग ।
  - ५.४ शोधभर्ना सम्बन्धी व्यवस्था र विद्यमान समस्याहरू ।
  - ५.५ अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरू - विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय विकास संस्था, अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्था र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्राकोष ।
६. **लेखापरीक्षण व्यवस्था**
- ६.१. लेखापरीक्षणको आधारभूत सिद्धान्त ।
  - ६.२. लेखापरीक्षणका सवैधानिक एवं कानूनी आधारहरू ।
  - ६.३. आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षणको महत्व र उपादेयता ।
  - ६.४. नेपालमा कार्यमूलक लेखापरीक्षणको महत्व ।
  - ६.५. आर्थिक अनुशासन र लेखापरीक्षण ।
  - ६.६. स्थानीय निकायको लेखा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार ।
७. **आर्थिक प्रशासन संस्थागत तथा कानूनी व्यवस्थाहरू**
- ७.१ नेपाल सरकार, आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी मन्त्रालय र निकायहरू
  - ७.२ स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६४
  - ७.३ आर्थिक कार्य विधि ऐन, २०५५ र नियमावली, २०६४
  - ७.४ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
  - ७.५ लेखापरिक्षण ऐन, २०४८
८. **बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू र सरकारी कोष संचालन व्यवस्था**
- ९.१ सरकारी कोष संचालन व्यवस्थाको सामान्य परिचय ।
  - ९.२ नेपाल राष्ट्र बैंक
  - ९.३ वाणिज्य बैंकहरू
  - ९.४ कर्मचारी संचयकोष
  - ९.५ नागरिक लगानी कोष